

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2025-2030

Rok akademicki 2027/2028

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży
Kod przedmiotu*	
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Wydział Nauk o Zdrowiu i Psychologii
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Katedra Psychologii
Kierunek studiów	Psychologia
Poziom studiów	studia jednolite magisterskie
Profil	praktyczny
Forma studiów	stacjonarna
Rok i semestr/y studiów	III rok, semestr 6
Rodzaj przedmiotu	przedmiot kształcenia kierunkowego
Język wykładowy	polski
Koordinator	dr Danuta Ochojska
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Danuta Ochojska, dr Jacek Pasternak

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
6	15	30							5

1.2. Sposób realizacji zajęć

☒ zajęcia w formie tradycyjnej

☐ zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku): Egzamin

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Dysponowanie wiedzą psychologiczną z obszaru psychologii ogólnej, rozwoju człowieka, psychopatologii w zakresie przewidzianym programem studiów.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Wprowadzenie studentów w podstawowe zagadnienia odnośnie zaburzeń w funkcjonowaniu dzieci i młodzieży, ich przyczyn, objawów oraz mechanizmów przebiegu różnych form patologii natury psychicznej.
C ₂	Uzyskanie przez studentów kompetencji w zakresie samodzielnego rozpoznawania i różnicowania zaburzeń psychicznych, w celu podejmowania właściwych działań profilaktycznych i terapeutycznych.
C ₃	Zapoznanie studentów z klasyfikacjami zaburzeń psychicznych ICD-11, DSM-5.
C ₄	Zapoznanie studentów z podstawowymi kierunkami oddziaływań wobec dzieci i młodzieży z zaburzeniami w funkcjonowaniu psychospołecznym.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu Student:	Odniesienie do efektów kierunkowych
EK_01	w stopniu pogłębionym zna uwarunkowania nieprawidłowości w rozwoju dzieci i młodzieży, specyfikę objawów zaburzeń psychicznych w zależności od wieku. Posiada również pogłębioną wiedzę na temat diagnozy różnicowej, mechanizmów zaburzeń i wybranych form pomocy psychologicznej i psychoterapii.	K_W19
EK_02	w stopniu pogłębionym zna i rozumie konieczność przestrzegania zasad etyki zawodowej psychologa; posiada pogłębioną wiedzę odnośnie etycznych aspektów diagnozy oraz pracy z dziećmi, młodzieżą i ich rodzinami.	K_W22
EK_03	potrafi wyszukiwać i przetwarzać złożoną wiedzę na temat indywidualnego rozwoju, specyfiki funkcjonowania dzieci i młodzieży z trudnościami w relacjach rodzinnych i społecznych, w celu rozwiązywania problemów diagnostycznych i wdrażania odpowiednich oddziaływań terapeutycznych.	K_U01
EK_04	potrafi krytycznie oceniać współczesne zagrożenia dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży, np. przemoc w sieci, dostęp do nieodpowiednich treści, pornografia.	K_U23
EK_05	jest gotów do podejmowania działań indywidualnych i instytucjonalnych na rzecz dzieci i młodzieży wymagających wsparcia w związku z	K_K10

	niepełnosprawnością i problemami natury psychicznej, kierując się zasadami etyki zawodowej.	
--	---	--

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Przedmiot i zadania psychologii klinicznej dzieci i młodzieży.
2. Kierunki i podejścia psychologii klinicznej (współczesna psychoanaliza i jej znaczenie dla psychologii klinicznej, kierunki behawioralne i podejście poznawcze w psychologii klinicznej, podejście fenomenologiczne, egzystencjalne i humanistyczne w psychologii klinicznej, koncepcje systemowe i ich znaczenie dla psychologii klinicznej).
3. Teoretyczne podstawy psychologii klinicznej dzieci i młodzieży: zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży – salutogenetyczne i patogenetyczne modele empiryczne i teoretyczne, rozwój w okresie dzieciństwa i dorastania (środowisko rozwoju, zadania rozwojowe, nabywane kompetencje), psychologiczne i biospołeczne koncepcje zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży, psychopatologia rozwojowa.
4. Diagnozowanie zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży. Granica między normą a patologią. Ujęcia normy. Błędy diagnostyczne i ich przyczyny.
5. Klasyfikacje zaburzeń psychicznych DSM-5 i ICD-11
6. Kliniczne problemy dzieci i młodzieży: nieletni jako sprawcy przestępstw, rodzicielstwo nastolatków.
7. Choroby przewlekłe u dzieci. Zmaganie się dziecka i rodziny z chorobą.
8. Rodzina z dzieckiem z zaburzeniami rozwoju.
9. Wybrane problemy pomocy psychologicznej (specyfika pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci, młodzieży i rodzin, profilaktyka zaburzeń funkcjonowania i rozwoju oraz promocja zdrowia dzieci i młodzieży, wczesne wspomaganie rozwoju, wczesna interwencja i rehabilitacja neuropsychologiczna dzieci i młodzieży, terapia oparta na podejściu systemowym oraz innych podejściach, socjoterapia dzieci i młodzieży).

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
1. Metody diagnozy w psychologii klinicznej. Wywiad, obserwacja i testy diagnostyczne.
2. Całościowe zaburzenia rozwoju. Spektrum zaburzeń autystycznych. Zespół Retta. Niepełnosprawność intelektualna.
3. Specyficzne trudności w uczeniu się- uwarunkowania i problemy uczniów.
4. Zaburzenia w komunikowaniu się
5. Zaburzenia kontroli wydalania u dzieci.
6. Zaburzenia psychoseksualne
7. Zaburzenia w rozwoju motorycznym. Zaburzenia z tikami.
8. Dzieci i młodzież z deficytem uwagi i nadrucliwością- kryteria diagnostyczne, etiologia i terapia.

9. Zaburzenia lękowe u dzieci i młodzieży. Zespół lęku uogólnionego, zaburzenia fobiczne, zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne, mutyzm wybiórczy.
10. Zaburzenia występujące pod postacią somatyczną
11. Zaburzenia schizofreniczne u dzieci i młodzieży.
12. Zaburzenia nastroju. Wskaźniki zaburzeń depresyjnych u dzieci i młodzieży.
13. Zaburzenia odżywiania u dzieci i młodzieży (ruminacje, pica, anoreksja, bulimia, otyłość)
14. Zaburzenia kontroli zachowania i opozycyjno-buntownicze.
15. Agresja dzieci i młodzieży. Rodzaje agresji i sposoby jej przeciwdziałania.
16. Autoagresja, jej źródła i rodzaje. Zachowania suicydalne- profilaktyka i sposoby oddziaływań.
17. Przemoc w rodzinie i szkole. Dzieci jako ofiary przemocy seksualnej- wskaźniki.
18. Objawy psychopatologiczne w przebiegu uzależnienia od substancji psychoaktywnych.
19. Zaburzenia psychiczne w chorobach somatycznych
20. Dziecko i młody człowiek w obliczu cyfryzacji życia.
21. Dziecko w postępowaniu sądowym.
22. Dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych oraz adopcyjnych i zastępczych

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład z prezentacją multimedialną

Ćwiczenia audytoryjne (praca w grupach, wykonywanie zadań, prezentacje)

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	egzamin, kolokwium	w, ćw,
EK_02	egzamin, kolokwium	w, ćw,
EK_03	egzamin, kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć (symulacja wywiadu diagnostycznego), praca projektowa oparta na wywiadzie diagnostycznym z osobą z wybranymi zaburzeniami psychicznymi.	ćw,
EK_04	egzamin, kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć (symulacja wywiadu diagnostycznego), praca projektowa oparta na wywiadzie diagnostycznym z osobą z wybranymi zaburzeniami psychicznymi.	ćw
EK_05	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć (praca projektowa, tworzenie prezentacji)	ćw

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Warunki zaliczenia wykładu:

1. Pozytywna ocena z egzaminu pisemnego – testu oraz pytań opisowych
ocena 5.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 93%-100% (znakomita wiedza)
ocena 4.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 85%-92% (bardzo dobry poziom wiedzy z drobnymi błędami)
ocena 4.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 77%-84% (dobry poziom wiedzy, z pewnymi niedociągnięciami)
ocena 3.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 69%-76% (zadowalająca wiedza, z niewielką liczbą błędów)
ocena 3.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 60%-68% (zadowalająca wiedza z licznymi błędami)
ocena 2.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia poniżej 60%; (niezadowalająca wiedza, liczne błędy)
2. Obecność na wykładach.

Warunki zaliczenia ćwiczeń:

1. Obecność na ćwiczeniach.
2. Pozytywna ocena z kolokwium na ćwiczeniach.
ocena 5.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 93%-100% (znakomita wiedza)
ocena 4.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 85%-92% (bardzo dobry poziom wiedzy z drobnymi błędami)
ocena 4.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 77%-84% (dobry poziom wiedzy, z pewnymi niedociągnięciami)
ocena 3.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 69%-76% (zadowalająca wiedza, z niewielką liczbą błędów)
ocena 3.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 60%-68% (zadowalająca wiedza z licznymi błędami)
ocena 2.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia poniżej 60%; (niezadowalająca wiedza, liczne błędy)
3. Aktywny udział w ćwiczeniach: samodzielne studium przypadku, symulacja wywiadu diagnostycznego podczas ćwiczeń, tworzenie prezentacji.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	45
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego: - udział w konsultacjach - udział w egzaminie	3 2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta: - przygotowanie do egzaminu - studiowanie literatury	30 20

- przygotowanie do kolokwium	25
SUMA GODZIN	125
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	5

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Grzegorzewska, I. Cierpiałkowska L., Borkowska, A. R. (2025). *Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży*. Warszawa: PWN.

Kendall P.C., (2023). *Zaburzenia okresu dzieciństwa i adolescencji*, Gdańsk: GWP.

Remberk, B. (red.) (2025). *Zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży*. Warszawa: PZWL.

Literatura uzupełniająca:

Butcher, J.N., Mineka, S. (2017). *Psychologia zaburzeń*. Gdańsk: GWP.

Borecka-Biernat, D. (2011). *Zaburzenia w zachowaniu dzieci i młodzieży. W kontekście trudnych sytuacji szkolnych i pozaszkolnych*. Kraków: Impuls.

Cierpiałkowska, L. Sęk H. (red.). (2020). *Psychologia kliniczna*. Warszawa: PWN.

Hayes, S.C., Smith, S. (2021). *W pułapce myśli. Jak skutecznie poradzić sobie z depresją, lękiem i stresem*. Gdańsk: GWP.

Jerzak, M. (red.) (2016). *Zaburzenia psychiczne i rozwojowe u dzieci a szkolna rzeczywistość*. Warszawa: PWN.

Ochojska, D. (2013). Zachowania autoagresywne u dzieci i młodzieży oraz formy wsparcia (s. 307-323). W: Barłóg, K., E. Tłuczek-Tadla, E., Żak, M. (red.), *Przemoc i agresja jako zagrożenie bezpieczeństwa i rozwoju dziecka*. Jarosław: PWSTE.

Ochojska, D., Pasternak, J. (2021). *Diagnostic errors in autism spectrum disorder and their consequences - case studies (Błędy diagnostyczne w zaburzeniach ze spektrum autyzmu i ich konsekwencje – raport z badań pilotażowych wśród rodziców dzieci z błędną diagnozą autyzmu)*, „Psychiatria Polska”, 55(4): 787–799.

Pasternak, J., Perenc, L., Radochoński, M. (2017). *Podstawy psychopatologii dla pedagogów*. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Radochoński, M. (2009). *Psychopatologia życia emocjonalnego dzieci i młodzieży*. Rzeszów: Wyd. UR.

Rapee, R.M. i wsp. (2024). *Lęk u dzieci*. Kraków: Wyd. UJ.

Wolańczyk, T, Komender, J. (red.). (2015). *Zaburzenia emocjonalne i behawioralne u dzieci*. Warszawa: PZWL.

Wycisk, J., Ziółkowska, B. (2016). *Młodzież przeciwko sobie. Zaburzenia odżywiania i samouszkodzenia. Jak pomóc nastolatkom w szkole*. Warszawa: Difin.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej